

Άθως και ανθρώπινα δικαιώματα, ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Άθως και ανθρώπινα δικαιώματα	
Της ΑΝΝΑΣ ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ, Ευρωβουλευτή, προέδρου της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισων Ευκαιριών	06. 02. 2003

Συνέβη και αυτό. Να εγκαλείται, δηλαδή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από μερικούς διότι ασχολείται με το άβατον του Αγίου Ορους και όχι με άλλα πιο σημαντικά θέματα. Οποιος φυσικά έχει την περιέργεια, θα ανακαλύψει ότι στο περίφημο ψήφισμα της 15ης Ιανουαρίου 2003, στο Στρασβούργο, ο Αθως καταλαμβάνει μόνο μία παράγραφο στο σύνολο των 155 που αφορούν στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα στην Ε.Ε., όπως: το δικαίωμα στη ζωή (κατάργηση της θανατικής ποινής), την απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης μεταχείρισης, την ελευθερία σκέψης, συνείδησης, θρησκείας, έκφρασης και πληροφόρησης, το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, την προστασία των προσωπικών δεδομένων, το δικαίωμα ασύλου, την πολιτική κατά των διακρίσεων, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, την ισότητα ανδρών και γυναικών, την κατάργηση των διακρίσεων σε βάρος των

ομοφυλόφιλων, τα δικαιώματα των παιδιών, την προστασία από διακρίσεις λόγω ηλικίας, τα δικαιώματα των αναπήρων, την ελεύθερη κυκλοφορία, την υπηκοότητα, το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο κ.λπ.

Πρόκειται, δηλαδή, για την πιο ολοκληρωμένη έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συντάκτρια της οποίας ήταν η σοσιαλίστρια κ. Σβίμπελ, που υπερψηφίστηκε κατά κύριο λόγο από τις πολιτικές ομάδες των σοσιαλιστών, των φιλελευθέρων, των πρασίνων και της ενωμένης αριστεράς.

Η Δεξιά, ως γνωστόν, δεν πολυενδιαφέρεται για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η οριακή πλειοψηφία που έλαβε το ψήφισμα (274 υπέρ έναντι 269 κατά) και ο διχασμός της κοινής γνώμης σχετικά με τον Αθω (η σχετική παράγραφος έλαβε 277 ψήφους υπέρ και 255 κατά), δεν μπορούν να μειώσουν την αξία της πολιτικής απόφασης ενός σημαντικού ευρωπαϊκού δημοκρατικού θεσμού, όσο κι αν αυτή η απόφαση δεν είναι δεσμευτική.

Κανείς φυσικά δεν περιμένει ότι μια παράδοση 1.000 ετών μπορεί να ανατραπεί από τη μία μέρα στην άλλη. Συμβαίνει, δηλαδή, ό,τι και με όλα τα προηγούμενα άβατα που ίσχυσαν επί χιλιετίες και καταργήθηκαν, τα περισσότερα, στη διάρκεια του προηγούμενου αιώνα. Τα άβατα στην εκπαίδευση, τις επιστήμες, τις τέχνες, τη λογοτεχνία, την αμειβόμενη εργασία άνοιξαν τις πύλες τους στις γυναίκες κάτω από την ευεργετική επίδραση του Διαφωτισμού, της πνευματικής κίνησης του 18ου αιώνα που απέβλεπε στην απαλλαγή του ανθρώπου από τις προλήψεις και τις αυθεντίες και στη διάδοση της επιστημονικής γνώσης με την καλλιέργεια του ορθού λόγου.¹ Το άβατον της

πολιτικής καταργήθηκε στην Ελλάδα μόλις πριν από 50 χρόνια. Σε μερικές ευρωπαϊκές χώρες στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, έπειτα από σκληρές μάχες που έδωσαν οι ελάχιστες μορφωμένες γυναίκες εκείνης της εποχής.²

Η απαγόρευση της εισόδου των γυναικών στον Αθω, με βάση απόφαση των μοναχών πριν από 1.000 χρόνια, σήμερα δεν έχει ούτε λογική ούτε ηθική ούτε δημοκρατική αλλά ούτε και θρησκευτική βάση, αφού η χριστιανική διδασκαλία αποκλείει κάθε διάκριση με βάση το φύλο (ουκ ένι άρσεν και θήλυ...).³ Βεβαίως, η Εκκλησία υπεραμύνεται των θρησκευτικών διακρίσεων κατά των γυναικών προβάλλοντας ως κύριο επιχείρημα την παράδοση. Όπως γράφει στο «Βήμα» ο καθηγητής Χρ. Γεωργίου, η Εκκλησία δεν αναγνωρίζει στις γυναίκες την απαιτούμενη ηθική υπόσταση να ιεουργούν ούτε να εισέρχονται στο ιερό του ναού ή στο Αγιον Ορος. Δεν επιτρέπει στους αρχιερείς να παντρεύονται... Ακόμη και το κοριτσάκι βρέφος το θεωρεί δυνητικά ανήθικο εκ γενετής, μια που ο παπάς το ευλογεί έξω από το ιερό όταν σαραντίζει, ενώ το αγοράκι μέσα. Μήπως, εν τέλει, είναι πιο δίκαιοι και πιο επιεικείς οι ανθρωπίνοι νόμοι;⁴

Αλήθεια, ποια είναι τα επιχειρήματα υπέρ του αβάτου που προέκυψαν από το δημόσιο διάλογο;

1. Οτι το άβατον είναι κατοχυρωμένο από το άρθρο 105 του Συντάγματος και από τη Συνθήκη προσχώρησης της Ελλάδας στην Ε.Ε. Η αλήθεια είναι ότι ουδεμία αναφορά περί αβάτου και αποκλεισμού των γυναικών υπάρχει στα δύο κείμενα, ενώ ρητά αναφέρονται η αυτοδιοίκηση, οι τελωνειακές και φορολογικές απαλλαγές, καθώς και η χορήγηση της ελληνικής ιθαγένειας στους μοναχούς με

προνομιακούς όρους. Ωστόσο, το Σύνταγμά μας ρητά αναφέρει την ισότητα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ανδρών και γυναικών (άρθρα 4 και 16), όπως και οι Συνθήκες της Ε.Ε.

2.Οτι ο Αθως δεν αποτελεί ελληνικό έδαφος, αλλά ατομική ιδιοκτησία των μοναχών, οι οποίοι δικαιούνται να ρυθμίζουν τα του οίκου τους... Αν έτσι έχουν τα πράγματα και το Αγιον Ορος δεν αποτελεί αυτοδιοίκητο τμήμα του ελληνικού κράτους και τόπο πολιτισμικών θησαυρών και εθνικών κειμηλίων, τότε με ποια νομική βάση χρηματοδοτήθηκε τόσο πλουσιοπάροχα από τους Ευρωπαίους φορολογουμένους;

3.Τα περί προθέσεων μετατροπής του Αγίου Ορους σε Μύκονο, όπως υποστηρίζουν κάποιοι φανατικοί, δεν αφορούν καμία γυναίκα, αφού ήδη προτείνουμε τη θέσπιση αυστηρότερων κανόνων και περιορισμό των επισκέψεων σε μία ή δύο φορές την εβδομάδα και για τα δύο φύλα, ακριβώς για να προστατευθεί ο Αθως, επειδή είναι γνωστό ότι μερικοί αρσενικοί τουρίστες δεν δείχνουν κανένα σεβασμό απέναντι στην πολιτισμική μας κληρονομιά και στην ανάγκη των μοναχών για περισυλλογή και προσευχή.

4.Τα περί αβάτου στο Βατικανό, προφανώς, είναι εντελώς αστήρικτα αφού είναι γνωστό τοις πάσι ότι δεν απαγορεύεται η πρόσβαση των γυναικών, οι οποίες, ωστόσο, αποκλείονται από την ιεροσύνη, όπως ακριβώς συμβαίνει και με την Ορθόδοξη Εκκλησία. Ο Αθως πάντως με την αυστηρή απαγόρευση (ποινικοποίηση) της πρόσβασης των γυναικών, ακόμη και των ίδιων των μονάδων των μοναχών και των γυναικών θεολόγων και μοναχών, αποτελεί παγκόσμια μοναδικότητα, που συνιστά σαφή παραβίαση δικαιωμάτων και δεν μπορεί να συγκριθεί με τα

λεγόμενα «ανδρικά» και «γυναικεία» μοναστήρια. Κάποιοι βέβαια πρεσβεύουν ότι η ισότητα των φύλων μπορεί να εφαρμόζεται σε επιλεγμένους μόνο τομείς. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πάντως έχει άπειρες φορές αποφανθεί ότι καμιά παράδοση και καμιά πολιτισμική ιδιαιτερότητα δεν μπορεί να τεθεί υπεράνω των νόμων του κράτους δικαίου και του σεβασμού των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του μισού του ανθρωπίνου γένους.

1. Λεξικό Νέας Ελληνικής Γλώσσας Γ. Μπαμπινιώτη

2. ΤΑ ΝΕΑ, «Οι γυναίκες δεν είναι δημιούργημα ενός κατώτερου θεού», Άννα Καραμάνου 21.8.2001

3. ΤΟ ΒΗΜΑ, «Ο μισογυνισμός της Ορθοδοξίας», Χρ. Γεωργίου 20.8.2000

4. «Ουκ ένι Άρσεν και Θήλυ...», Δρ Ευανθία Χ. Αδαμτζίλογλου, University Studio Press, ΘΣΝ 1998